

DEUTERONOMIUM

33-34

Mozes zegent de stammen van Israël en sterft aan de grens van het beloofde land.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/deuteronomium/33-34

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jakobs zegeningen als achtergrond	2 min	4
2	Mozes zegent de stammen van Israël	2 min	1
3	Waarom Simeon niet wordt genoemd	2 min	6
4	Simeons zonde bij Baäl-Peor	3 min	7
5	De wet van Sinaï en de engelen	4 min	8
6	De heiligen en de opnameleer	3 min	11
7	De zegen over Ruben	3 min	13
8	De zegeningen over Juda en Levi	3 min	14
9	De zegen over Benjamin	4 min	16
10	De zegen over Jozef	3 min	19
11	Zebulon en Issaschar gezegend	3 min	21
12	Zebulon en het messiaanse licht	3 min	22
13	De zegeningen over Gad, Dan en Naftali	2 min	24
14	De zegen over Aser	4 min	25

15	Gods bescherming en Israëls overwinning	3 min	27
16	Mozes' dood en de schrijver van hoofdstuk 34	4 min	29
17	Jozua volgt de unieke profeet Mozes op	2 min	32
18	Wonderen als uitzonderlijke bevestiging	5 min	33
	Om verder te lezen		35

1

Jakobs zegeningen als achtergrond

We hebben nog maar twee hoofdstukken van Deuteronomium over. Een daarvan is heel kort en bij het andere valt niet veel op te merken. Het langste van de twee is hoofdstuk 33, en daar zijn we nu aangekomen. Het is niet echt lang en ook niet echt kort, maar in veel gevallen is het moeilijk te weten wat je erover moet zeggen.

Het lijkt sterk op Genesis 49. Je herinnert je dat Genesis 49 plaatsvond toen Jakob op sterven lag. Hij riep al zijn twaalf zonen bij zich in de kamer en sprak over iedere zoon afzonderlijk profetische zegeningen uit, patriarchale zegeningen. Dit waren afzonderlijke jonge mannen over wie geprofeteerd werd, maar zij waren, of zouden worden, de stamvaders van twaalf stammen. Daarom vormden de dingen die Jakob bij die gelegenheid tegen hen zei een combinatie van dingen die op hen als afzonderlijke mannen betrekking hadden en dingen die betrekking zouden hebben op de bestemming van hun stammen.

In Jakobs zegeningen wordt bijvoorbeeld gezinspeeld op bijzonderheden uit hun eigen leven, zoals de wreedheid van Simeon en Levi tegen de stad Sichem, het feit dat Ruben het bed van zijn vader beklom, en het feit dat Jozef van zijn broers gescheiden was geweest. Maar in die zegeningen staan ook vooruitblikken op de stammen die uit die jonge mannen zouden voortkomen en op wat de bestemming van die stammen zou zijn. Soms werd er bijna niets gezegd, en soms werden er dingen gezegd die voor ons bijna onbegrijpelijk zijn, omdat we niet weten op welke manier ze vervuld zijn.

We hebben een verslag van de voorspellingen, maar in het historische verslag hebben we geen uitvoerige beschrijvingen van wat er met iedere stam is gebeurd. De historische verslagen van het Oude Testament richten zich voor het grootste deel op het lot van het volk als geheel, zonder vaak de aandacht op de ene of de andere stam te vestigen. Dat betekent volgens mij dat we moeten aannemen dat de voorspelde dingen inderdaad zijn uitgekomen, maar we weten niet hoe ze zijn uitgekomen. We weten niet wat de verklaring is.

2

Mozes zegent de stammen van Israël

In hoofdstuk 33 hebben we iets soortgelijks. Deze keer spreekt Mozes, vlak voor zijn dood, ook iets uit wat lijkt op een patriarchale zegen over de stammen van Israël. Hij is niet hun vader en zij zijn niet zijn zonen, dus het is niet precies hetzelfde. Ook kijkt hij niet naar twaalf mannen, maar naar twaalf stammen. De profetieën die hij uitspreekt, gaan ongetwijfeld over de bestemming van de stammen, want hij spreekt niet tot afzonderlijke mannen, maar tot de stammen die inmiddels uit die mannen zijn voortgekomen.

De situatie is heel anders dan toen Jakob zijn profetieën uitsprak. Sommige dingen die Mozes over de stammen zegt, lijken op wat Jakob zei en zijn er zelfs identiek aan. Maar over het algemeen zijn deze zegeningen over de hele linie positiever. Toen Jakob zijn profetieën over zijn zonen uitsprak, waren enkele daarvan positief. Jozef en Juda kregen beslist heel positieve profetieën, en misschien gold dat ook voor enkele andere die heel kort waren. Maar veel van de zegeningen die Jakob over zijn zonen uitsprak, waren heel negatief, omdat zijn zonen slechte mannen waren en hij enkele slechte dingen over hen te zeggen en te voorspellen had.

De voorspellingen van Mozes zijn voor het grootste deel positief. Dat is eigenlijk vreemd, wanneer je nadenkt over alles wat Mozes hiervoor heeft gezegd. Hij heeft erop gewezen dat deze mensen halsstarrig en koppig zijn, zelfs tijdens het leven van Mozes. En hij zei dat dit des te meer zo zou zijn nadat hij er niet meer was. Toch kan hij positieve dingen vinden om over hen te zeggen. Hoewel hij weinig reden heeft gehad om bemoedigd te zijn over hun toekomst, laat hij hun bij zijn sterven toch enige reden tot bemoediging na.

Toch zijn de dingen die hij over iedere stam voorspelt, net als in Jakobs zegeningen, vaak heel moeilijk in verband te brengen met iets waarvan we weten dat het later is gebeurd. Daarom is het een moeilijke passage om van commentaar te voorzien. Je leest wat er wordt voorspeld en dan moet je zeggen: 'Wat dit werkelijk betekende en hoe het is vervuld, daar kan iedereen slechts naar raden,' omdat we in veel gevallen geen verslag hebben van de latere bestemming van hun stammen.

3

Waarom Simeon niet wordt genoemd

Iets wat interessant is aan dit specifieke hoofdstuk, is dat hij de stammen een voor een langsgaat, zoals Jakob dat deed, en voor iedere stam afzonderlijke voorspellingen geeft. De uitzondering is dat Zebulon en Issaschar in vers 18 samengenomen lijken te worden en dezelfde zegen krijgen. Maar uiteindelijk blijkt er iets niet gezegd te zijn, namelijk wat het lot van Simeon is. Simeon wordt niet genoemd. Er worden elf stammen genoemd, maar Simeon niet. Daar wordt geen verklaring voor gegeven.

We weten dat Simeon en Levi in Jakobs profetie betrokken waren bij de bloedige daad die in Sichem was gepleegd. Daarom verspeelden zowel Simeon als Levi hun plaats in het eerstgeboorterecht van de familie. De eerstgeborene, Ruben, was het voorrecht van de eerstgeborene onthouden, omdat hij ontucht had gepleegd met de bijvrouw van zijn vader. Simeon en Levi werden allebei gepasseerd vanwege hun daad in Sichem. Maar Levi werd later natuurlijk geëerd wegens de trouw van de stam aan God bij het voorval met het gouden kalf.

In de tijd van Jakob zei Jakob zowel over Simeon als over Levi dat zij in Israël verstrooid zouden worden. Ik kan de precieze woorden van Jakob waarschijnlijk maar beter opzoeken, zodat ik ze correct kan weergeven. Over Simeon en Levi staat in Genesis 49:7:

Vervloekt zij hun woede, want die is hevig, en hun verbolgenheid, want die is hard. Ik zal hen verdelen over Jakob en hen verspreiden in Israël.

GENESIS 49:7

Simeon en Levi zouden verdeeld en door heel Israël verspreid worden. We zien hoe dat bij Levi in vervulling gaat, want zijn nakomelingen werden de Levieten, van wie de 48 Levitische steden over de stammen werden verdeeld. Anders dan de meeste stammen had Levi geen eigen stamgebied, maar werden zij op een goede manier door heel Israël verspreid. Het was hun voorrecht om God bij het volk te vertegenwoordigen.

Ook Simeon kan in Israël verspreid zijn, en wel zozeer dat zij uiteindelijk eigenlijk niet veel kregen. In het boek Jozua lijkt het erop dat het land van Simeon een heel klein deel binnen het gebied van Juda was. Het is alsof zij niet eens een afzonderlijk eigen land kregen. Ze kregen slechts een stuk grond midden in het gebied van Juda. Daardoor raken zij tamelijk buiten beeld.

4

Simeons zonde bij Baäl-Peor

Dat Simeon in dit geval wordt uitgesloten, zou Gods toorn over Simeon kunnen weerspiegelen vanwege de gebeurtenissen bij Baäl-Peor in Numeri 25. We kunnen het niet met zekerheid zeggen, want ons wordt niet verteld dat dit zo is, maar het zou heel goed het geval kunnen zijn. Dat was toen Balak, de koning van Moab, op de slechte raad van Bileam vrouwen naar het kamp van de Israëlieten stuurde om de mannen te verleiden, niet alleen tot hoererij, maar ook tot afgoderij. Daarom zond God een plaag over het kamp. Er kwam pas een einde aan toen Pinehas vastberaden ingreep door een speer door een man en een vrouw te steken die seks hadden. De man en de vrouw die op deze manier met een speer werden doorstoken, waren een man uit de stam Simeon en een vrouw uit Midian. Beiden waren vooraanstaande personen. Zij was de dochter van iemand die later een koning wordt genoemd, of een vorst in Midian. De man om wie het ging, was Zimri, de zoon van Salu, een leider van een familie onder de Simeonieten.

Numeri 25:14 zegt dat hij een leider van een familie in de stam Simeon was. Ook lezen we over zijn zonde in Numeri 25:6:

En zie, een man uit de Israëlieten kwam en bracht een Midianitische vrouw bij zijn broeders, voor de ogen van Mozes en voor de ogen van heel de gemeenschap van de Israëlieten, terwijl zij huilden bij de ingang van de tent van ontmoeting.

NUMERI 25:6

—dat is Zimri, de Simeoniet—

Zij huilden omdat er een plaag over het volk was gekomen vanwege juist dit soort gedrag. Ondanks het feit dat veel Israëlieten al tot bekering kwamen vanwege de verschrikkelijke plaag die 24.000 van hen had weggenomen, was deze leider van de stam Simeon zich daar niet van bewust en trok hij zich er niets van aan. Hij ging door met de afgodische hoererij en stelde deze vrouw zelfs aan zijn broeders voor. Blijkbaar zei hij: „Laten we allemaal gemeenschap met haar hebben en de goden van Midian aanbidden,” zoals zij dat deden met seksuele handelingen enzovoort.

Het lijkt erop dat deze man, een leider in de stam Simeon, zijn hele stam probeerde te verleiden om samen met hem aan deze zonde mee te doen. Het kan zijn dat zij dat in meerdere of mindere mate ook deden, al lezen we daar niets over. Het kan zijn dat de stam Simeon een leidende rol had in de gebeurtenis bij Baäl-Peor, maar daar weten we niet veel over. Gezien de weinige informatie die we hebben en de rol van de stam Simeon in deze gebeurtenis lijkt dat niet onwaarschijnlijk. Als het waar is, zou het kunnen verklaren waarom de zegen voor Simeon eenvoudigweg wordt weggelaten. Simeon wordt hierin als deel van Israël in wezen genegeerd.

5

De wet van Sinaï en de engelen

Het hoofdstuk begint als volgt:

Dit nu is de zegen waarmee Mozes, de man Gods, de Israëlieten gezegend heeft, vóór zijn dood. Hij zei: De HEERE is van Sinaï gekomen, als de zon kwam Hij uit Seir op. Hij verscheen blinkend vanaf het gebergte Paran, Hij kwam met tienduizenden heiligen, aan Zijn rechterhand was een vurige wet voor hen.

DEUTERONOMIUM 33:1-2

Dit verwijst naar het moment waarop God de wet gaf op de berg Sinaï. Hij kwam met een wet die een vurige wet is. Ik weet niet waarom die een vurige wet wordt genoemd. Misschien omdat overtreding ervan het vuur van Gods toorn over het volk zou

brenge, waarbij vuur in de Schrift doorgaans een beeld is van Gods toorn en oordeel. De wet had iets bijtends. Het is een vurige wet.

Mozes zegt dat Hij met tienduizenden heiligen kwam. Ik zou daar niet bij stilstaan om er commentaar op te geven, ware het niet dat deze uitdrukking ook in het Nieuwe Testament wordt gebruikt wanneer Jezus met tienduizenden van Zijn heiligen komt. In die passages in het Nieuwe Testament lijkt het over Zijn wederkomst te gaan. Dat kan worden betwist, want hier gaat het beslist niet over hetzelfde soort gebeurtenis als de wederkomst van Christus. Er is discussie geweest over de vraag wie de tienduizenden van Zijn heiligen zijn. Het woord „heiligen” betekent in het Hebreeuws letterlijk „heilige wezens”, en sommige geleerden denken dat het naar de heilige engelen verwijst. Toen God naar de berg Sinaï kwam, kwam Hij met tienduizenden van Zijn engelen. Dit vond later zijn weg naar de Joodse overlevering, zodat men de engelen ging zien als tussenpersonen bij de berg Sinaï toen de wet aan het volk Israël werd gegeven.

In het Nieuwe Testament spreken de schrijvers van het Nieuwe Testament erover alsof dit vaststaat, alsof het inderdaad zo is dat de wet door engelen gegeven werd. Misschien zijn dat de tienduizenden van Zijn heiligen waarnaar bijvoorbeeld in Handelingen 7 wordt verwezen, wanneer Stefanus predikt. In zijn toespraak richtte Stefanus zich in vers 53 tot het volk Israël:

U, die de wet ontvangen hebt door de dienst van engelen, hebt die niet in acht genomen!

HANDELINGEN 7:53

Dat zij de wet op aanwijzing van engelen ontvingen, wordt nergens duidelijk in het Oude Testament gezegd. Maar dat waren de Joden gaan geloven en dat was hun overlevering.

Paulus zegt in Galaten 3:19 ook dat de wet door tussenkomst van engelen gegeven werd. Galaten 3:19 zegt:

Waartoe dient dan de wet? Zij is eraan toegevoegd omwille van de overtredingen, totdat het Nageslacht zou gekomen zijn aan Wie het beloofd was; en zij is door engelen in de hand van de middelaar beschikt.

GALATEN 3:19

Daarmee wordt bedoeld: door Mozes. Er staat dat de wet door engelen werd verordend.

Dan wordt in Hebreeën 2 ook verwezen naar de rol van engelen bij het geven van de wet. Hebreeën 2:2 zegt:

Want als het woord dat door engelen gesproken werd, al bindend was en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtvaardige vergelding ontving,

HEBREEËN 2:2

Hij heeft het over de wet van Mozes. Het was een woord dat door engelen gesproken werd.

Het Nieuwe Testament lijkt te bevestigen dat er bij de berg Sinaï engelen betrokken waren, hoewel we daar in Exodus niets over lezen. Misschien lezen we daar hier wel over, en is deze verwijzing naar de tienduizenden van Zijn heiligen een verwijzing naar tienduizenden van Zijn engelen. In Deuteronomium 33:3, het direct daaropvolgende vers, worden echter de heiligen genoemd, en daar lijken ze naar Israël te verwijzen. Toen God naar Sinaï kwam, waren daar beslist ook tienduizenden Israëlieten: Zijn heiligen, Zijn heilige mensen, degenen die Hij voor Zichzelf had afgezonderd en bevrijd. Het is dus niet duidelijk of Gods komst met tienduizenden van Zijn heiligen betekent dat Hij met engelen of met mensen kwam.

6

De heiligen en de opnameleer

Eén reden waarom ik dit ter sprake breng, is dat soms, vooral door aanhangers van de bedelingenleer, wordt gezegd dat er twee fasen van de komst van Christus moeten zijn. Daarmee willen ze de leer van de opname vóór de grote verdrukking bewijzen, of proberen ze die te bewijzen. We lezen in het Nieuwe Testament dat Jezus met tienduizenden van Zijn heiligen komt. Maar zij zeggen dat als Hij met tienduizenden van Zijn heiligen zal komen, Hij eerst voor de heiligen moet komen, zodat zij bij Hem zullen zijn en met Hem kunnen meekomen. Dit is een van de twintig argumenten die ik zelf vroeger gebruikte toen ik in een opname vóór de grote verdrukking geloofde. Want dat hadden ze mij verteld, en ik was jong, en het klonk mij logisch in de oren.

Het idee is dat Christus twee keer moet komen: Zijn komst voor Zijn heiligen bij de opname, en Zijn komst met de heiligen aan het einde van de grote verdrukking. Natuurlijk deugt bijna alles aan die redenering niet. Om te beginnen is het, zoals ik zei, mogelijk dat Zijn komst met Zijn heiligen een verwijzing is naar Zijn komst met engelen. In dat geval zou het helemaal niets te maken hebben met de vraag of Hij wel of niet met christenen komt.

Zelfs als het over christenen gaat, kan Hij beslist met Zijn heiligen komen zonder dat er eerst een opname heeft plaatsgevonden. Er zijn nu al tienduizenden van Zijn heiligen bij Hem: christenen die gestorven zijn en nu bij Hem zijn. In 1 Thessalonicenzen 4, vers 14 of 15, staat dat:

Want als wij geloven dat Jezus gestorven en opgestaan is, zal ook God op dezelfde wijze hen die in Jezus ontslapen zijn, terug brengen met Hem.

1 THESSALONICENZEN 4:14

Het is dus duidelijk dat er onder degenen die ontslapen zijn en die Hij met Zich mee zal brengen, al meer dan tienduizenden van Zijn heiligen zijn. Hij zou geen enkele christen van de aarde hoeven op te nemen om bij Zijn komst tienduizenden van Zijn heiligen met Zich mee te brengen.

Bovendien, zelfs als Hij alle heiligen bedoelde, zelfs als de levende heiligen met Hem mee zouden moeten komen, is er geen reden waarom Hij hen niet in de lucht zou kunnen opnemen en dan onmiddellijk met hen zou kunnen komen. Hierin is beslist geen argument te vinden voor een bepaalde tijd tussen de ene fase van de wederkomst en de andere.

Hoewel ik niet het gevoel heb dat ik hierbij een persoonlijk belang te verdedigen heb, vind ik het interessant dat dit een van de argumenten is die gebruikt worden ter ondersteuning van een opname vóór de grote verdrukking. Het berust op de aanname dat Jezus bij Zijn terugkomst met alle heiligen moet komen, en dat Hij hen daarom vóór die tijd moet opnemen. Om de een of andere reden denken zij dat dit zeven jaar daarvoor moet gebeuren, in plaats van bijvoorbeeld enkele ogenblikken eerder. Maar hoe dan ook, omdat dit misschien zelfs een verwijzing naar engelen is, heeft het mogelijk helemaal niets te maken met Jezus Die met de christenen komt. Omdat de term hier dubbelzinnig wordt gebruikt, is het gebruik ervan in het Nieuwe Testament even dubbelzinnig.

Deuteronomium 33:3:

Ja, Hij heeft de volken lief! Al Zijn heiligen zijn in Uw hand, Zij zitten aan Uw voeten en vangen iets op van Uw woorden.

DEUTERONOMIUM 33:3

In de daaropvolgende verzen staat dat Mozes Israël de wet gebood en dat God Koning was in Jesjurun. Dat wil zeggen: God was Koning in Jesjurun, niet Mozes.

7

De zegen over Ruben

Nu beginnen we over de afzonderlijke stammen te spreken. De meeste hiervan worden heel kort behandeld. Jozef wordt tamelijk uitvoerig behandeld, en Levi ook, maar de meeste worden heel kort behandeld.

Moge Ruben leven en niet sterven, en mogen zijn mannen groot in aantal zijn!

DEUTERONOMIUM 33:6

Dat is daar de hele uitspraak. Laat de stam Ruben voortbestaan en laat zijn mannen niet weinig zijn. Hier is een klein tekstueel probleem. In de Engelse vertaling waarop deze uitleg is gebaseerd, staat 'noch' in 'noch laat zijn mannen weinig zijn' cursief, omdat er in deze zinsnede in het Hebreeuws geen afzonderlijke ontkenning staat. De HSV verwerkt de ontkenning rechtstreeks in de vertaling: 'mogen zijn mannen groot in aantal zijn'. Letterlijk staat er:

Laat hem leven en niet sterven; laat zijn mannen gering in aantal zijn.

Het zou dus zo kunnen worden opgevat dat Ruben als stam zal voortbestaan, maar geen erg grote stam zal zijn. Hij zal zo sterk worden uitgedund dat hij heel klein wordt. Dat is inderdaad gebeurd, want de stam Ruben, de stam Gad en de halve stam Manasse vestigden zich aan de oostkant van de Jordaan, en daar waren ze kwetsbaar voor aanvallen. Daar waren geen natuurlijke verdedigingswerken zoals die er in Israël waren. Zij behoorden tot de eersten die tot afgoderij vervielen en tot de eersten die in gevangenschap werden weggevoerd. Ze werden uitgedund tot een zeer onbeduidende stam. Het kan dus zijn dat hij zegt:

Laat Ruben leven en niet sterven, maar hij zal weinig mannen hebben.

Aan de andere kant nemen zowel de New King James als, naar ik zag, de New American Standard Version en andere vertalingen de ontkenning hier wel op. Blijkbaar gaan ze ervan uit dat de ontkenning uit het voorgaande zinsdeel op beide van

toepassing is: niet sterven en niet weinig mannen hebben. Er staat namelijk een woord voor 'niet' in de zinsnede vóór deze zinsnede. Dus:

Laat Ruben leven, en niet sterven of weinig mannen hebben.

Het idee zou zijn dat hij niet alleen niet moet sterven, maar ook niet weinig mannen moet hebben. Het woord 'niet' zou op beide zinsdelen van toepassing zijn. Zo hebben de vertalers het hier blijkbaar opgevat, want ze hebben deze ontkenning vóór het laatste zinsdeel op eigen gezag toegevoegd. Hoe dan ook, dat is alles over Ruben.

8

De zegeningen over Juda en Levi

Vers 7 zegt over Juda:

Dit betreft Juda; hij zei: Luister, HEERE, naar de stem van Juda!
Breng hem terug bij zijn volk, laten zijn handen sterk genoeg
voor hem zijn, en wees hem een hulp tegen zijn tegenstanders!

DEUTERONOMIUM 33:7

Dat is nogal algemeen. In wezen: zegen Juda en bescherm hem tegen zijn vijanden.

Over Levi zei hij in vers 8:

Over Levi zei hij: Uw Tummim en Uw Urim zijn bij deze man,
Uw gunsteling; U stelde hem op de proef in Massa, U riep hem
ter verantwoording bij de wateren van Meriba.

DEUTERONOMIUM 33:8

Dit verwijst natuurlijk naar wat er bij de berg Sinaï gebeurde, bij het voorval met het gouden kalf, toen Mozes zei:

ging Mozes bij de ingang van het kamp staan en zei: Wie bij de HEERE hoort, moet bij mij komen. Toen verzamelden al de Levieten zich bij hem.

EXODUS 32:26

De stam Levi kwam naar Mozes toe en Mozes zei:

Hij zei tegen hen: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Ieder moet zijn zwaard aan zijn heup doen, het kamp van poort tot poort door gaan, en ieder moet zijn broeder doden, ieder zijn vriend en ieder zijn naaste.

EXODUS 32:27

Ze doodden drieduizend mensen, onder wie enkele van hun eigen broeders en familieleden. Ze werden hiervoor geprezen, omdat hun ijver voor God groot genoeg was om overtreders niet voor te trekken enkel omdat ze bloedverwanten van hen waren.

Wanneer er staat dat hij zijn eigen broers en zelfs zijn ouders niet erkende, is dat waarschijnlijk een hyperbool. Hij deed alsof hij zelfs zijn ouders niet kende. Als een Leviet zijn eigen ouders in die situatie had aangetroffen terwijl ze het gouden kalf aanbaden, zou hij vermoedelijk zelfs zijn eigen ouders hebben gedood. Of dit nu

letterlijk is gebeurd of eenvoudigweg de dichterlijke taal van de hyperbool is, het punt is dat hun trouw aan God groter was dan hun trouw aan hun familieleden. En zo hoort het werkelijk ook te zijn.

Hij zei over zijn vader en moeder: Ik zie hen niet. Hij herkende zijn broers niet, en zijn zonen kende hij niet. Zij hielden namelijk Uw woord, en namen Uw verbond in acht. Zij zullen Jakob Uw bepalingen leren en Israël Uw wet, zij zullen reukwerk voor Uw neus leggen, en een offer dat geheel verteerd wordt op Uw altaar.

DEUTERONOMIUM 33:9-10

In de vorige lezing werd gezegd dat het de taak van de Levieten was om de wet in bezit te hebben en die te beheren, in wezen om haar aan het volk Israël te onderwijzen.

Zegen zijn vermogen, HEERE, en wees het werk van zijn handen goedgezind; verbrijzel de heupen van wie tegen hem opstaan, en van hen die hem haten, zodat zij niet meer opstaan!

DEUTERONOMIUM 33:11

Ook dit is in wezen een algemene zegen. Laat hen gezegend worden, laat hun vijanden geen succes tegen hen hebben, en wreek U voor hen op hun vijanden.

9

De zegen over Benjamin

Vers 12 zegt over Benjamin:

Over Benjamin zei hij: De door de HEERE beminde, hij zal onbezorgd bij Hem wonen. Hij zal hem heel de dag beschermen, en tussen zijn schouders zal Hij wonen!

DEUTERONOMIUM 33:12

Dit verwijst ernaar dat Benjamin geliefd is bij de Heere en dicht bij God woont, Die hem zal beschutten.

De stam Benjamin had zijn grondgebied, zijn land, feitelijk direct naast de stam Juda. Ze bevonden zich zo dicht bij Juda dat, toen in de dagen van Rehabeam de scheuring plaatsvond, tien stammen zich van Juda afscheidden, maar Benjamin bij Juda bleef. Benjamin was in die tijd een heel kleine stam, zeer onbeduidend, maar ze waren met elkaar verbonden. De stad Jeruzalem lag zelfs op de grens tussen het gebied van Benjamin en dat van Juda. De stad Jeruzalem liep feitelijk over de grens heen en lag dus gedeeltelijk in de stam Benjamin en gedeeltelijk in de stam Juda. Zo nauw waren ze met Juda verbonden. Na de scheuring bleven zij Juda trouw, en geen van de andere stammen deed dat. Dit kan de reden zijn waarom er goede dingen over Benjamin worden gezegd.

In Jakobs zegen over Benjamin klonk het veel onheilspellender. Dit is heel positief over Benjamin, maar toen Jakob in Genesis 49:27 over Benjamin sprak, klonk het zo:

Benjamin is een verscheurende wolf; 's morgens verslindt hij zijn prooi, en 's avonds deelt hij buit uit.

GENESIS 49:27

Dat is niet echt negatief, behalve dan dat Benjamin wordt voorgesteld als een strijdlustige stam die in staat zou zijn zijn vijanden te verslaan en de buit te verdelen. Dit verwijst waarschijnlijk naar gebeurtenissen zoals die waarover we aan het einde van het boek Richteren lezen. Een stad van de stam Benjamin, Gibeon, beging schandelijke daden. De stammen van Israël trokken tegen hen op en zeiden tegen de stam Benjamin dat ze die stad moesten uitleveren om berecht te worden. De stam Benjamin bleef achter die stad staan, sloeg de Israëlieten van zich af en versloeg de andere elf stammen bijna. Het kleine Benjamin had felle krijgslieden. Ze vochten tegen de andere elf stammen en wonnen bijna.

Ze wonnen echter niet, en daarna waren ze teruggebracht tot vierhonderd mannen. Dat is heel weinig voor een stam: vierhonderd mannen. Ze waren bijna uitgestorven, maar toen gingen ze vrouwen uit andere stammen ontvoeren en trouwden met hen.

Israël stond hun toe zich voort te planten en weer een stam te worden. Maar ze waren bijna uitgestorven. Die strijdlust van Benjamin was iets wat Jakob in zijn zegen over Benjamin had genoemd.

Hier is het heel positief. Benjamin is de geliefde van de HEERE. Hij wordt door God beschut. Hij woont daadwerkelijk veilig bij Hem. Dat verwijst waarschijnlijk naar het feit dat het gebied van Benjamin pal naast de tempel lag, precies waar God woonde. Er staat:

En hij zal tussen zijn schouders wonen.

Het is niet duidelijk wat dat betekent. Je zou je een herder kunnen voorstellen die een lam tussen zijn schouders, over zijn schouders, draagt en het zo beschermt, en dat God Benjamin op die manier beschermt. Sommigen hebben gemeend dat Benjamin tussen twee heuvels lag en dat die heuvels worden voorgesteld alsof het Gods schouders waren, met daartussen het dal waarin hij woont. Geleerden zijn het er niet volledig over eens wat met die laatste regel wordt bedoeld, maar hij is duidelijk positief bedoeld.

10

De zegen over Jozef

Over Jozef zei hij:

Over Jozef zei hij: Moge zijn land door de HEERE gezegend zijn, met het beste van de hemel, met dauw, en met het beste van de watervloed die beneden ligt; met de beste opbrengst van de zon, en met het beste wat de maan voortbrengt; met het voornaamste van de aloude bergen, en met het beste van de eeuwige heuvels; met het beste van de aarde en haar volheid, en met de goedgunstigheid van Hem Die in de doornstruik woonde. Laat het komen op het hoofd van Jozef, ja, op de schedel van de gewijde onder zijn broers!

DEUTERONOMIUM 33:13-16

Daarmee wordt God bedoeld, Die in de brandende braamstruik was.

De gebruikte Engelse vertaling spreekt hier over Jozef als degene die ‘afgezonderd was van zijn broers’; de HSV heeft ‘de gewijde onder zijn broers’. De Engelse formulering sluit aan bij iets wat Jakob over Jozef zei. Toen Jakob zijn zegen aan Jozef gaf, vermeldde hij ook dat hij degene was die afgezonderd was van zijn broers. Dit is een regel die rechtstreeks uit de eerdere zegen over hen is overgenomen. Al het overige is weliswaar breedspakig, herhalend en lang, maar zegt één eenvoudig ding: laat hen voorspoedig zijn, met alle kostbare dingen die de bergen, de bomen en de akkers kunnen voortbrengen. Laat hem veel gunst van God en veel kostbare dingen ontvangen.

Dan staat er in vers 17 over hem:

Hij heeft de pracht van de eerstgeborene van zijn rund, en zijn hoorns zijn hoorns van de wilde os; daarmee zal hij volken stoten, allemaal, tot aan de einden der aarde. Dit zijn de tienduizenden van Efraïm, en dit zijn de duizenden van Manasse!

DEUTERONOMIUM 33:17

Hoorns waren natuurlijk doorgaans een symbool van kracht en macht.

Aan dit onderscheid kun je zien dat Efraïm veel groter was geworden dan Manasse. De tienduizenden van Efraïm en de duizenden van Manasse doen ons denken aan het lied dat ze in de tijd van David zongen:

Terwijl de vrouwen huppelden, zongen zij in beurtzang: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!

1 SAMUEL 18:7

waarmee David duidelijk als aanzienlijk indrukwekkender dan Saul werd voorgesteld. Dat ontging Saul niet toen hij het hoorde. Hij kon zien dat David een bedreiging voor hem vormde, omdat de mensen David populairder vonden dan Saul.

Hier was Efraïm echter de jongere zoon van Jozef en Manasse de oudere. Efraïm was degene die een belangrijkere plaats ging innemen, en Manasse werd, net als Ruben en Simeon, uiteindelijk een heel kleine stam. Merk op dat deze zegen over Jozef wordt uitgesproken en dat Manasse en Efraïm eronder vallen. Ze worden in deze zegen niet als afzonderlijke stammen behandeld, maar als onderdelen van één stam.

11

Zebulon en Issaschar gezegend

Dan worden in vers 18 twee stammen genoemd in één heel korte zegen.

Over Zebulon zei hij: Verblijd u, Zebulon, over uw uittocht, en u, Issaschar, over uw tenten. Volken zullen zij naar de berg roepen. Daar zullen zij offers van gerechtigheid brengen, want zij zullen de overvloed van de zeeën opzuigen, en de dingen die onder het zand bedekt en verborgen zijn.

DEUTERONOMIUM 33:18-19

Het is heel moeilijk om te bepalen waarop de woorden dat zij mensen naar de berg roepen om de HEERE te aanbidden, betrekking hebben. Voor zover wij weten hadden Zebulon of Issaschar niet zo'n specifieke rol. In het boek Mattheüs wordt ons verteld dat Zebulon en Naftali de stamgebieden waren waar Jezus Zijn bediening in Galilea begon, en dat zij als eersten hoorden en in het licht kwamen. Het kan zijn dat sommige discipelen van Jezus uit die stammen afkomstig waren. We weten niet uit welke stammen de discipelen van Jezus afkomstig waren. Ze waren allemaal Joden, dus ze kwamen allemaal uit een van de Joodse stammen. Aangezien Jezus Zijn prediking in elk geval in het gebied van Zebulon en Naftali begon — niet in dat van Issaschar — is het mogelijk, al kunnen we dat niet met zekerheid zeggen, dat sommige discipelen die later de mensen tot Christus riepen, om God als het ware te aanbidden op de heilige berg Sion, het geestelijke Sion, tot de stam Zebulon behoorden. Daar vandaan haalde Jezus veel van Zijn eerste toehoorders, en onder hen kunnen enkele apostelen zijn geweest. Maar dat is puur speculatie. Het is niet onredelijk, maar het blijft niettemin speculatie.

Wat betreft hun deelhebben aan de overvloed van de zeeën: deze stammen waren geheel door land omsloten, en het waren geen zeevarende stammen. Maar het kan eenvoudig betekenen dat zij rijkdom en voorspoed zullen hebben en kunnen genieten

van dingen die per schip uit andere landen worden aangevoerd. Ze kunnen die kopen. Ze gaan niet zelf de zee op om ze te halen, maar de overvloed van de zeeën zou naar hen toe kunnen komen.

Ook zou de overvloed van de zeeën heel goed naar de heidenen kunnen verwijzen, als je het maar symbolisch genoeg opvat. En de schatten die in het zand verborgen zijn—bedenk dat God tegen Abraham zei dat zijn nageslacht zo talrijk zou zijn als het zand aan de oever van de zee. Het is mogelijk dat het zand en de schatten die in het zand verborgen zijn, verwijzen naar het overblijfsel van Israël, en de zeeën naar de heidenen.

12

Zebulon en het messiaanse licht

Het lijkt misschien vergezocht, en als dat zo is, moet je er geen geloof aan hechten. Maar er is iets waarmee je het kunt vergelijken, en dat staat in Jesaja 60, dat verwijst naar de Messiaanse tijd. In de openingsverzen van Jesaja 60 staat:

Sta op en schitter, want uw licht is gekomen en de heerlijkheid van de HEERE gaat over u op. Duisternis bedekt de aarde en donkerheid de volken, maar over u gaat de HEERE op en Zijn heerlijkheid wordt over u zichtbaar. Heidenvolken zullen naar uw licht komen en koningen naar de glans die over u opgaat. Kijk om u heen: zij verzamelen zich en komen naar u toe; uw zonen komen van ver en uw dochters worden aan uw zijde gedragen.

JESAJA 60:1-4

En midden in vers 5 staat:

Dan zult u het zien en stralen, uw hart zal diep ontzag hebben en zich verruimen, want de menigte van de zee zal zich naar u toekeren, het vermogen van de heidenvolken zal naar u toe komen.

JESAJA 60:5

De overvloed van de zee zal worden bekeerd. De rijkdom van de heidenen—het lijkt erop dat de zee hier misschien naar de heidenen verwijst. En dit wordt gezegd in de tijd waarin een licht opgaat over hen die in duisternis zaten. Er staat dat duisternis het land zal bedekken en diepe duisternis de volken, maar dat de Heere over je zal opgaan.

Nu wordt die uitspraak tot Israël in het algemeen gedaan. Maar als je terugkijkt naar Jesaja 9, een passage die in Mattheüs over Jezus wordt aangehaald, dan staat daar, te beginnen midden in vers 1:

Het land van Zebulon en het land van Naftali, aan de weg naar de zee, aan de overzijde van de Jordaan, Galilea van de heidenvolken: het volk dat in duisternis wandelde, heeft een groot licht gezien; over hen die in het land van de schaduw van de dood woonden, is een licht gaan schijnen.

JESAJA 9:1-2

Hij spreekt over mensen die in duisternis zaten en over een licht dat op hen schijnt. Dit wordt in Mattheüs 4 aangehaald als iets wat in de bediening van Jezus in Galilea vervuld is. En het lijkt op Jesaja 60, waar het gaat over hen die in duisternis zijn en over het licht dat op hen heeft geschinen, en waar de overvloed van de zee tot hen bekeerd zal worden, waarmee de heidenen worden bedoeld. Het is dus mogelijk dat deze verwijzing naar Zebulon in feite betrekking heeft op de eerste bekeerlingen tot het christendom. Jezus begon Zijn bediening in het gebied van Zebulon en Naftali,

mogelijk kwamen daar zelfs apostelen vandaan, en later zagen zij hoe de overvloed van de heidenen door hun werk werd bekeerd. Deze gedachten kunnen ten grondslag liggen aan de profetie die Mozes hier over deze stammen uitspreekt.

13

De zegeningen over Gad, Dan en Naftali

Nu Deuteronomium 33:20:

Over Gad zei hij: Gezegend is Hij Die ruimte geeft aan Gad! Gad woont als een leeuwin en verscheurt de arm, ja zelfs de schedel.

DEUTERONOMIUM 33:20

Vers 21 vervolgt de zegen over Gad met zijn keuze voor het eerste deel van het land en zijn optreden samen met de leiders van het volk. Allemaal heel interessant, maar het is volstrekt onmogelijk om dit in verband te brengen met iets wat later bij de stam Gad gebeurde, en daarom blijft het raadselachtig. Hetzelfde geldt voor Dan. Hij zei:

Over Dan zei hij: Dan is een leeuwenwelp, hij springt uit Basan tevoorschijn.

DEUTERONOMIUM 33:22

Dat is alles wat we krijgen.

Basan is in wezen het gebied waarover Og koning was geweest en dat Israël had veroverd. Ze bevonden zich op dat moment daar. Ze waren in elk geval in het gebied waartoe Basan behoorde, dat ze aan de oostzijde van de Jordaan hadden veroverd. Wanneer er staat dat hij als een leeuw uit Basan zal springen, kan dat eenvoudig verwijzen naar het moment waarop ze de Jordaan oversteken: de stam Dan zal zijn als een leeuw die zich op de Kanaänieten stort en uit het gebied komt waar ze zich nu bevinden.

Maar verder vertelt het ons niets. Alle stammen zouden zo zijn. Misschien zegt hij: 'Ik kan over Dan niets zeggen behalve wat ik hier over alle anderen kan zeggen. We zullen allemaal hiervandaan vertrekken, Kanaän binnenspringen en het veroveren.' Maar er is eigenlijk niets specifiek aan Dan waarop dit zou kunnen slaan.

Vers 23:

Over Naftali zei hij: Naftali, wees verzadigd met goedgunstigheid, en vol van de zegen van de HEERE; neem het westen en het zuiden in bezit.

DEUTERONOMIUM 33:23

Dit is opnieuw een zegen over hen en een vermelding van het gebied dat zij zouden beërven.

14

De zegen over Aser

En over Aser zei hij:

Over Aser zei hij: Moge Aser gezegend zijn met zonen; laten zijn broers hem goedgezind zijn en hij zijn voet in olie dompelen. Uw grendels zullen van ijzer en brons zijn; laat uw kracht zijn overeenkomstig uw dagen!

DEUTERONOMIUM 33:24-25

Nu Aser. De gebruikte Engelse vertaling luidt hier 'het meest gezegend onder de zonen', waardoor het bijna klinkt alsof hij boven alle andere broers wordt gesteld. Dat is eigenlijk nooit gebeurd. De HSV vertaalt anders: 'gezegend met zonen'. Aser is nooit echt de vooraanstaande stam geworden. Maar hij zegt wel iets goeds over Aser: dat Aser door zijn broers gerespecteerd moet worden. Wanneer er staat:

Laat hem zijn voet in olie dopen.

is de gedachte kennelijk dat hij zo rijk is dat hij, als het ware, olijfolie kan gebruiken wanneer hij zijn voeten wast of laat weken. Dat zou een kostbaar product zijn. Je zou olijfolie vanwege de hoge prijs maar spaarzaam gebruiken. Maar als hij die kan gebruiken om zijn voeten te wassen of te zalven, betekent dat dat hij enige rijkdom bezit. Hij heeft zo'n overvloed aan kostbare dingen als olie dat hij die kan gebruiken voor zoiets alledaags als het vuil van zijn voeten wassen of zijn voeten laten weken. Het is beslist een luxe.

Wanneer hij zegt:

Je sandalen zullen van ijzer en brons zijn.

dan volgt hij de gebruikte Engelse vertaling. De HSV heeft hier 'Uw grendels zullen van ijzer en brons zijn'. Bij de lezing 'sandalen' lijkt de gedachte te zijn dat hun sandalen niet zullen verslijten. Het is niet zo dat ze leren sandalen dragen die verslijten. Ze dragen ijzeren sandalen die niet verslijten. Misschien doelt dit niet op het verslijten ervan. Het kan ermee te maken hebben dat ze over harde oppervlakken kunnen lopen en schoeisel hebben dat buitengewoon goede bescherming biedt.

Over Christus staat dat Hij, toen Hij in Openbaring hoofdstuk 1 werd geopenbaard, voeten had als gepolijst koper. Later, in Openbaring hoofdstuk 14, zien we dat Hij de volken vertrapt als druiven. Hij vertrapt als het ware de druiven van de toorn, namelijk de mensen. Dat wil zeggen dat Zijn oordeel door Zijn voeten wordt voltrokken, en Zijn voeten zijn als koper, oftewel onoverwinnelijk. Het kan zijn dat de sandalen van koper en ijzer hier diezelfde bijbetekenis hebben.

Wanneer er aan het einde van vers 25 staat:

Zolang je leeft, zul je kracht hebben.

dan is niet duidelijk wat dat betekent. Maar waarschijnlijk betekent het dat je kracht even lang zal voortduren als je dagen voortduren: dat je sterk zult zijn zolang je bestaat, zolang je leeft. Ik weet niet zeker of dat verwijst naar de bestemming van de stam of naar iemand in het bijzonder binnen de stam. Bij Mozes zelf hield zijn kracht stand zolang hij leefde, zoals we in het volgende hoofdstuk zien. Vers 7 zegt:

Mozes nu was honderdtwintig jaar oud toen hij stierf; zijn oog was niet dof geworden en zijn kracht was niet vervlogen.

DEUTERONOMIUM 34:7

Dus zoals zijn dagen waren, zo was ook zijn kracht.

De gedachte is dat de meeste mensen langer leven dan ze sterk blijven. Op hun oude dag worden ze zwak. Maar er lijkt te worden gezegd:

Maar voor jullie geldt dat niet. Jullie levensdagen en jullie kracht zullen even lang duren. Zolang jullie leven, zullen jullie sterk zijn.

15

Gods bescherming en Israëls overwinning

Vers 26 zegt:

Niemand is er als God, Jesjurun! Hij rijdt op de hemel om u te helpen, en in Zijn majesteit op de wolken. De eeuwige God is voor u een woning, en onder u zijn eeuwige armen. Hij verdrijft de vijand voor u uit, en zegt: Vaag hem weg!

DEUTERONOMIUM 33:26-27

‘De eeuwige armen’ is een bekende uitdrukking. Er is een bekende oude hymne, ‘Leaning on the Everlasting Arms’. Die titel komt uit dit vers. Gods armen worden voorgesteld als armen die Zijn volk ondersteunen, en Zijn armen zijn eeuwige armen.

Ze raken niet uitgeput. Ze zullen niet verdwijnen. God zal er altijd zijn om Zijn volk overeind te houden, zolang zij in Zijn armen blijven. Dat is natuurlijk een keuze die zij moeten maken.

Israël zal veilig wonen en alleen; het oog van Jakob zal gericht zijn op een land van koren en nieuwe wijn; ja, zijn hemel zal dauw laten neerdruppelen. Welzalig bent u, Israël! Wie is zoals u? U bent een volk dat door de HEERE verlost is. Hij is een schild en een hulp voor u, Hij is uw majesteitelijke zwaard; daarom zullen uw vijanden zich geveinsd aan u onderwerpen, en ú zult hun hoogten betreden!

DEUTERONOMIUM 33:28-29

Mozes had een aantal zeer negatieve dingen over hun toekomst gezegd. Zelfs in het vorige hoofdstuk had hij gezegd:

Want ik weet dat u na mijn dood zeker op verderfelijke wijze zult handelen, en van de weg die ik u geboden heb, zult afwijken. Dan zal dit kwaad u in later tijd overkomen, wanneer u doet wat slecht is in de ogen van de HEERE om Hem door het werk van uw handen tot toorn te verwekken.

DEUTERONOMIUM 31:29

Misschien zegt hij hier dat er ondanks dat feit in de nabije toekomst zegen en overwinning voor hen zal zijn. Ze gaan Kanaän binnen en God zal hen helpen en hun de overwinning geven. Daar lijken zoveel van deze voorspellingen op te doelen: dat zij het land binnengaan, dat hun vijanden zich aan hen onderwerpen, dat hun vijanden door hen verpletterd worden en dat zij tegen hun vijanden beschermd worden.

Veel van deze zegeningen hebben te maken met hun verhouding tot hun vijanden, en het is altijd goed. In al deze zegeningen is het altijd positief:

Je vijanden zullen voor je neervallen en zich aan je onderwerpen. Je zult hun hoogten vertrappen.

Maar dat is misschien een profetie over de nabije toekomst. En misschien wordt die gegeven als tegenwicht voor de negatieve voorspellingen voor de verre toekomst die hij heeft gedaan, zodat ze niet totaal ontmoedigd zullen raken.

16

Mozes' dood en de schrijver van hoofdstuk 34

Nu hoofdstuk 34:

Toen beklom Mozes, vanuit de vlakten van Moab, de berg Nebo, de top van de Pisga, die recht tegenover Jericho ligt. En de HEERE liet hem heel het land zien: van Gilead tot Dan, heel Naftali, het land van Efraïm en Manasse, heel het land van Juda tot aan de zee in het westen,

DEUTERONOMIUM 34:1-2

het Zuiderland, de vlakte van de vallei van Jericho, de palmstad, tot aan Zoar. En de HEERE zei tegen hem: Dit is het land waarvan Ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb: Aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u met uw eigen ogen laten zien, maar u mag daarheen niet oversteken.

DEUTERONOMIUM 34:3-4

Zo stierf Mozes, de dienaar van de HEERE, daar in het land van Moab, overeenkomstig het woord van de HEERE. En Hij begroef hem in een dal in het land van Moab, tegenover Beth-Peor. En niemand weet waar zijn graf is, tot op deze dag. Mozes nu was honderdtwintig jaar oud toen hij stierf; zijn oog was niet dof geworden en zijn kracht was niet vervlogen. En de Israëlieten beweenden Mozes in de vlakten van Moab, dertig dagen lang; toen waren de dagen van het bewenen, van de rouw over Mozes, voorbij.

DEUTERONOMIUM 34:5-8

en Jozua neemt het natuurlijk over.

Ik wil misschien alleen even zeggen dat dit hoofdstuk als geheel de kenmerken vertoont van een tekst die door iemand van na de tijd van Mozes is geschreven. Dat komt vooral doordat zijn dood erin wordt vermeld. Er zijn mensen die volhouden dat Mozes de schrijver was van elk woord van de Pentateuch. Zij zouden zelfs zeggen dat hij de voorspelling van zijn dood zelf heeft gedaan. Hij vertelt dan profetisch over zijn eigen dood. Maar er is eenvoudig geen reden om je toevlucht te nemen tot zo'n bewering.

Hij zou dan immers ook profetisch hebben vastgesteld welke delen van het land Kanaän aan Juda, Dan, Naftali, Efraïm en Manasse zouden toebehoren, want die delen van het land werden tijdens het leven van Mozes niet zo genoemd. In vers 1 en 2 staat dat Hij hem het land Gilead liet zien tot aan Dan, Naftali, het land van Efraïm, Manasse en Juda. Welnu, het land waar hij naar keek, droeg tijdens zijn leven die namen niet. Sterker nog, hij wist niet eens welke gebieden aan hen zouden toebehoren, want dat zou na zijn dood worden bepaald door het werpen van het lot.

Hij keek naar het land Kanaän. Een latere schrijver, die leefde nadat het land verdeeld was, waarschijnlijk Jozua, schreef dit en wees erop dat de delen van het land die Mozes zag, de delen waren die Efraïm, Manasse, Juda en Dan later erfden en die later naar hen werden genoemd. Maar op dit specifieke moment in het leven van Mozes werden

ze niet zo genoemd. Mozes zou die plaatsen dus niet die namen hebben gegeven, want daarvoor zou hij werkelijk van tevoren moeten weten waar die stammen zich zouden vestigen, nog voordat zelfs Jozua dat wist. Zelfs terwijl ze het land veroverden, wisten ze dat niet. Dat werd besloten nadat het land veroverd was en er loten werden geworpen om te bepalen wie waarheen zou gaan. De tekst vertoont dus duidelijk de kenmerken van een latere schrijver die proleptisch over deze plaatsen spreekt met de namen die ze later droegen.

Mozes stierf, en God begroef hem, en niemand weet waar hij begraven werd. Waarom was dat? Ze wisten waar Aäron begraven was. Iedereen weet waar David begraven werd. De mensen in de tijd van Petrus wisten het tenminste, want hij zei, doelend op het graf van David:

Zijn graf is tot op de dag van vandaag bij ons.

Maar bij Mozes was dat niet zo. Het is mogelijk dat Mozes voor de Joden zo'n icoon zou worden dat zijn graf hen ertoe zou hebben verleid er een heilige plaats van te maken, waar ze Mozes misschien bij zijn graf zouden aanbidden of iets dergelijks. Het is mogelijk dat God dat gevaar voorzag en het daarom voorkwam door hun niet te laten weten waar hij begraven was.

17

Jozua volgt de unieke profeet Mozes op

Maar in vers 9 staat:

Jozua nu, de zoon van Nun, was vol van de geest van wijsheid; want Mozes had zijn handen op hem gelegd. Daarom luisterden de Israëlieten nu naar hém, en zij deden zoals de HEERE Mozes geboden had. En er is in Israël geen profeet meer opgestaan zoals Mozes, die de HEERE kende van aangezicht tot aangezicht, met al de tekenen en wonderen waarmee de HEERE hem gezonden had om die in het land Egypte te doen bij de farao, bij al zijn dienaren en bij heel zijn land; en met heel de sterke hand en met alle grote ontzagwekkende daden, die Mozes voor de ogen van heel Israël verrichtte.

DEUTERONOMIUM 34:9-12

Het verhaal loopt dus een beetje met een sisser af. Mozes sterft, Jozua neemt het over. We zijn nu klaar voor het verhaal dat in het boek Jozua begint, waarin Jozua de leiding heeft en ze aan hun verovering van het land beginnen. Maar in deze laatste drie verzen staat de uitspraak dat er sinds de dood van Mozes nog geen profeet zoals hij is opgestaan.

Het is duidelijk dat dit wordt gezegd vanuit het gezichtspunt van iemand die enige tijd na de dood van Mozes leefde. Het zou enkele weken na zijn dood kunnen zijn, al lijkt het vreemd om slechts enkele weken na zijn dood te zeggen: „Er is in Israël nog geen vervanger zoals Mozes opgedoken.” Maar jaren later zouden ze dat kunnen zeggen. Het is interessant dat er staat dat er, ongeacht wanneer deze laatste regel geschreven werd, tot dan toe geen profeet zoals Mozes was gekomen.

Natuurlijk had Mozes in Deuteronomium, hoofdstuk 18, vers 15, voorzeggd

Een Profeet uit uw midden, uit uw broeders, zoals ik, zal de HEERE, uw God, voor u doen opstaan; naar Hem moet u luisteren,

DEUTERONOMIUM 18:15

18

Wonderen als uitzonderlijke bevestiging

De schrijvers van het Nieuwe Testament begrepen dat die profeet Jezus was. Zelfs voordat Jezus kwam, kwamen veel Joodse rabbijnen tot de conclusie dat die profeet de Messias zou zijn, en dat is juist. Maar waarop hier wordt gewezen, is dat er geen profeet zoals Mozes is opgestaan die de tekenen en wonderen deed die Mozes deed. Dat herinnert ons aan iets waar we anders misschien niet aan zouden denken: er waren perioden in Israël waarin God geen wonderen deed. Perioden zonder wonderen waren zelfs eerder regel dan uitzondering. De perioden met wonderen waren ongewoon.

Wanneer we de Bijbel doorlezen, lezen we veel over Gods ingrijpen in de hele Joodse geschiedenis. Maar doordat duizenden jaren in enkele hoofdstukken worden samengevat, krijgen we alle opwindende gebeurtenissen te zien. De wonderen krijgen beslist veel aandacht, maar we zouden uit het oog kunnen verliezen dat er lange perioden zijn waarvan geen wonderen zijn opgetekend, en dat er waarschijnlijk ook geen werden gedaan. Het Oude Testament was niet voortdurend doorspekt met wonderen. Wonderen waren geconcentreerd in bepaalde tijdperken, in bepaalde perioden waarin God iets anders deed.

De vestiging van het volk onder Mozes was een periode van grote wonderen. De tijd van Elia en Elisa, honderden jaren later, was een tijd van grote wonderen. Afgezien van die twee tijden waren er in het Oude Testament niet veel perioden met grote wonderen. En natuurlijk was vervolgens de vestiging van de gemeente in het nieuwe verbond, door Jezus en de apostelen, een tijd waarin bijzonder veel wonderen gebeurden. Maar tegen die tijd hebben we vierduizend jaar bestreken, en daarin zijn er

drie perioden van intensieve wonderbaarlijke activiteit geweest. Die onderbraken lange perioden van eeuwen waarin er blijkbaar geen wonderbaarlijke activiteit was en de relatie van de mensen met God eenvoudigweg gebaseerd was op hun gehoorzaamheid aan Zijn wet.

Sinds de tijd van Christus zijn perioden met wonderen gekomen en gegaan. Er zijn opwekkingen geweest en daarna perioden van dorheid. In sommige perioden van de kerkgeschiedenis zijn er honderden jaren zonder opwekking geweest, maar in andere tijden waren er meerdere opwekkingen in evenzovele generaties. Opwekkingen zijn gewoonlijk perioden waarin er wonderen plaatsvinden, maar in de tijd ertussen niet. Sinds de tijd van Christus is het in werkelijkheid niet zo heel anders dan vóór de tijd van Christus. Het verschil is alleen dat er in de afgelopen tweeduizend jaar beslist meer perioden met wonderen zijn geweest dan in de vierduizend jaar daarvoor.

Dit maakt eenvoudigweg duidelijk dat je bij het lezen van de Bijbel de indruk kunt krijgen dat God altijd wonderen doet, en dat je in een normale situatie voortdurend wonderen zou moeten verwachten. Maar dat is echt geen juiste manier om de geschiedenis te lezen, want de wonderen waren uitzonderingen. Ze werden gewoonlijk gedaan om aan te geven dat God verscheen om iets wezenlijk anders te doen en om dat met tekenen te bevestigen. Zoals in het laatste vers van het boek Markus staat:

maar zij gingen overal heen om te prediken, en de Heere werkte mee en bevestigde het Woord door de tekenen die erop volgden. Amen.

MARKUS 16:20

Dus toen God het Evangelie liet uitgaan, en ook nu wanneer Hij het Evangelie naar nieuwe gebieden laat uitgaan, zal Hij het Woord vaak met tekenen bevestigen.

Toen dit werd geschreven, waarschijnlijk in de tijd van Jozua, waren de verovering en de verdeling van het land onder de stammen beslist al achter de rug. De schrijver noemt de stamgebieden namelijk bij naam. Waarschijnlijk werd dit laatste hoofdstuk tegen het einde van Jozua's leven geschreven. Omdat Jozua waarschijnlijk tegen het einde van zijn loopbaan was gekomen, kon hij terugkijken en zeggen: 'Mozes is al

enige tijd weg, en sinds hij is heengegaan, is er niemand zoals hij opgestaan.' En naar later bleek, zou er ook niemand zoals hij zijn totdat Jezus kwam. Maar Mozes liep daarop vooruit in de profetie die hij uitsprak.

Niemand wist destijds hoe lang het zou duren. Achteraf kunnen we zien dat het veertienhonderd jaar duurde voordat Jezus kwam. Maar de gebeurtenissen in die veertienhonderd jaar moeten nog worden behandeld in de historische boeken: Jozua, Richteren, Ruth, de boeken Samuel, Koningen en Kronieken, Ezra, Nehemia en Esther. Chronologisch gezien zijn dat de volgende boeken die we moeten behandelen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 49:7
- Numeri 25:6
- Deuteronomium 33:1-2
- Handelingen 7:53
- Galaten 3:19
- Hebreëën 2:2
- 1 Thessalonicenzen 4:14
- Deuteronomium 33:3
- Deuteronomium 33:6
- Deuteronomium 33:7
- Deuteronomium 33:8
- Exodus 32:26
- Exodus 32:27
- Deuteronomium 33:9-10
- Deuteronomium 33:11
- Deuteronomium 33:12
- Genesis 49:27
- Deuteronomium 33:13-16
- Deuteronomium 33:17
- 1 Samuel 18:7

- Deuteronomium 33:18-19
- Jesaja 60:1-4
- Jesaja 60:5
- Jesaja 9:1-2
- Deuteronomium 33:20
- Deuteronomium 33:22
- Deuteronomium 33:23
- Deuteronomium 33:24-25
- Deuteronomium 34:7
- Deuteronomium 33:26-27
- Deuteronomium 33:28-29
- Deuteronomium 31:29
- Deuteronomium 34:1-2
- Deuteronomium 34:3-4
- Deuteronomium 34:5-8
- Deuteronomium 34:9-12
- Deuteronomium 18:15
- Markus 16:20

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.